



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. H.**, zastoupený JUDr. Bělou Sedláčkovou, advokátkou, se sídlem Brno, Václavská 2, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 1. 2005, č. j. 9 Ca 216/2003 - 48,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 29. 7. 2003, č. x, byla zamítnuta žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb., o odškodnění osob odvečených do SSSR nebo do táborů, které SSSR zřídil v jiných státech. V odůvodnění svého rozhodnutí žalovaná uvedla, že žalobce požadoval zhodnotit dobu od 15. 4. 1948 do 8. 12. 1953, kdy pobýval v bezejmenných pracovních táborech v republice Komi. Žalovaná konstatovala, že v dané věci existuje řada pochybností, neboť žalobcem tvrzené údaje jsou v rozporu s písemnostmi, které si žalovaná opatřila vlastním šetřením, a určité nesrovnalosti vyplývají i z toho, co uvedl sám žalobce. Závažné pochybnosti existují ohledně identity žalobce, když nesouhlasí údaje týkající se místa narození žalobce, roku a místa narození rodičů žalobce a jména a příjmení matky žalobce. Podle rodného listu, který žalobce doložil, se narodil dne x ve V. jako syn MUDr. Š. H. nar. xx v B., SSSR, a A. H., rozené V., nar. xxxv S., SSSR. Dne 15. 6. 1946 se žalobce dostavil na Velvyslanectví v M. a tvrdil, že je synem Š. H., nar. xxxx v B., a M. Š., nar. y v B., a sdělil, že se s otcem hlásil dobrovolně v roce 1941 do ruské armády, otec byl lékařem a padl v roce 1943 při

bombardování nemocnice. Žalobce po válce zůstal v Československu, v roce 1946 se rozhodl vrátit do Ruska, kde chtěl údajně navštěvovat leteckou školu. Z korespondence rodičů J. H. s Velvyslanectvím ČSR v Moskvě vyplývá, že se žalobce dne 2. 3. 1946 oženil s jejich dcerou J., které tvrdil, že je sirotek, jehož rodiče padli u S.. Začátkem května 1946 se rozhodl odjet s jejich dcerou do Ruska a dcera jim před odjezdem sdělila, že jeho pravé jméno je V. K. (ve správním rozhodnutí jinde též K.), A. kraj, T. s., kde se patrně i narodil. J. H. pak uvedla, že do SSSR odjeli v roce 1946 s úmyslem tam studovat, protože však neměli československé státní občanství, nebylo jim to umožněno a v červnu 1946 byli dopraveni do tábora L. u O., odkud se J. vrátila v dubnu 1947 do Československa, žalobce však v SSSR zůstal, neboť mu úřady nechtěly dát povolení k odjezdu. Žalovaná dále zhodnotila pobyt žalobce v pracovních táborech v SSSR s tím, že žalobce nepředložil doklad o pobytu v těchto táborech a neoznačil žádné relevantní svědky. Tvrzený pobyt v táborech nebyl schopen specifikovat ani časově ani místně, když tvrdil, že se jednalo o tábory bezejmenné, což však neodpovídá zjištěním žalované v případech jiných žadatelů. V seznamu o převzetí 146 čl. občanů amnestovaných v SSSR ze dne 17. 12. 1953 je pod č. 32 uveden V. S. H., nar. v P.. Ačkoli byla žalovanou zjištěna existence soudních rozhodnutí na jméno V. H. – K. z let 1962 – 1973, nepodařilo se opatřit úřední doklad o provedení změny příjmení. Z uvedených důvodů žalovaná nepovažovala údaje, které žalobce uvedl ve své žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky za věrohodné a vzala za prokázané, že jméno V. H. žalobce začal používat teprve po příchodu do Československa, takže údaje týkající se rodičů žalobce nepovažovala za pravdivé a předložený rodný list nepovažovala za rodný list žalobce. Vzhledem k tomu, že žalovaná dospěla k závěru, že žalobce není osobou, za kterou se vydává, nemohla považovat za věrohodné ani další žalobcem uváděné údaje, takže neměla možnost posoudit splnění podmínek nároku na předmětnou jednorázovou peněžní částku.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal, že žalovaná nepřihlédla ke všem důkazům a uvedeným skutečnostem, které prokazují nárok žalobce na poskytnutí jednorázové peněžní částky. Uvedl, že se narodil dne xx ve V.. Otec byl Čech, narozený na jižní Moravě, a zemřel, když žalobci bylo pět let. O matce žalobce nic neví. Po smrti otce se žalobce ujala rodina K., k oficiální adopci nedošlo, ale přesto byl žalobce veden jako Ko.(jinde v žalobě též K.). Žalobce se po napadení SSSR dobrovolně přihlásil do armády a v roce 1945 se zúčastnil osvobození Prahy, v bojích byl čtyřikrát raněn, naposledy dne 11. 5. 1945, a proto byl demobilizován. Z potvrzení vydaného dne 30. 5. 1946 (jež není k dispozici), o jehož předložení existuje doklad ze dne 17. 6. 1946, č. j. 5499/46, vydaný Velvyslanectvím ČSR v Moskvě, vyplývá, že žalobce byl držitelem československého státního občanství. Československé státní občanství bylo žalobci uděleno v roce 1946 za součinnosti již zemřelého pana J.. Neexistenci potvrzení o udělení občanství lze přičíst mimořádným okolnostem udělení tohoto občanství a práci již nežijícího státního úředníka pana B.. Žádost o udělení občanství byla sepsána v B., žalobce navštívil rovněž Ministerstvo vnitra v Praze, kde jednal s paní V. M. nebo M.. Vzájemnou spoluprací s panem J. může dosvědčit jeho dcera K. D.. Žalobce po svatbě s paní H. v roce 1946 odešel do SSSR, kde byl po nějakou dobu umístěn v internačním táboře Čechoslováků L. (jinde v podáních žalobce též L., správně zřejmě L.). Po legálním propuštění se žalobce dostal nelegálně do B., kde byl v roce 1948 zatčen, eskortován do L. a poté obviněn ze špionáže proti SSSR, hanobení sovětského režimu a přijetí československého občanství bez vědomí sovětských úřadů. Osobní doklady byly žalobci zabaveny a již mu nebyly vráceny. Ve L. byl žalobce odsouzen na deset let do pracovních táborů, kde pobýval od 15. 4. 1948 do 8. 12. 1953. Tyto tábory lokalizoval do republiky K., poblíž obcí P., V. a V.. V roce 1953 byl žalobce po amnestii spolu s dalšími československými občany propuštěn a dopraven do ČSSR, což svědčí o tom, že v táborech byl veden jako československý občan. Pobyt a pracovní zařazení žalobce v táborech mohou dosvědčit V. J., J. G. a V. J. Rovněž je k dispozici seznam osob pořízený již zemřelým panem

P.. Dokladem o tom, že trestním represím byl podroben žalobce jako československý občan, je také vyjádření Hlavní vojenské prokuratury Ruské federace. K otázce oprávněnosti používání jména V. H. poukázal žalobce na napadené rozhodnutí, ve kterém se uvádí, že řada orgánů má změnu jeho příjmení z K. na H. za prokázanou a ověřenou. V napadeném rozhodnutí je poukazováno na svědeckou výpověď J. (správně J.) H., se kterou žalobce v roce 1946 uzavřel manželství, které bylo v roce 1951 rozvedeno. Žalobce vytyká správnímu orgánu, že neměl možnost se k tomuto před vydáním rozhodnutí vyjádřit. O pravdivosti této svědecké výpovědi žalobce pochybuje, neboť s bývalou manželkou neudrží přátelské vztahy a byl na základě její výpovědi soudně trestán. Žalobce navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Podáním ze dne 15. 3. 2004 předložil žalobce Městskému soudu v Praze svůj životopis. V souvisejícím doplnění žaloby ze dne 15.3.2004 žalobce podrobněji reagoval na zpochybnění jeho identity žalovanou. Svou skutečnou identitu prokazoval notářským zápisem ze dne 20. 2. 2004, obsahujícím výpověď jeho nevlastní sestry L. (rozené K.), kopií dopisů zemřelého spoluvězně pana P. ze dne 29. 12. 1994, 8. 2. 1995 a 7. 2. 1996, v nichž je korespondence adresována žalobci jakožto V. H., čímž se žalobce cítil být identifikován. Dále uvedl, že žalovaná nepopřela tuto jeho identitu a odkázal v této souvislosti na rozhodnutí žalované ze dne 21. 4. 1997, kterým V. H. upravila starobní důchod jako občanovi, který byl odvečen do tábora v bývalém SSSR. Doložil rovněž kopii potvrzení sepsaného dne 30. 11. 2004 L. P. mladším o tom, že spolu s jeho otcem byl mimo jiné také v G. vězněn a v roce 1953 amnestován a dopraven do ČR pan V. H., narozený x ve V..

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 1. 2005, č. j. 9 Ca 216/2003-48, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění tohoto rozsudku Městský soud v Praze uvedl, že kategoricky nezpochybnuje, že žalobce je tím V. H., který byl odvečen do SSSR a který je označován i v předložených dokladech, i když v dané věci shledal určité rozpory. Ze správního spisu vyplynul nesoulad v údajích týkajících se místa narození žalobce, roku a místa narození jeho rodičů a u jeho matky i údaje o jejím jménu a příjmení. Městský soud v Praze však shledal, že nebyla splněna podmínka, že v době odvečení byl žalobce občanem Československa. Z podkladů správního řízení sice vyplynulo, že s žalobcem bylo neformálně jednáno jako s československým občanem, nicméně nebyl doložen doklad o státním občanství žalobce v době odvečení. Takový doklad nedoložil žalobce a nezískala ho ani později žalovaná, která v rámci zásady materiální pravdy provedla několikero šetření v různých archivech. Za takový doklad o státním občanství žalobce v době odvečení nelze považovat potvrzení Federálního ministerstva národní obrany č. j. 186514/38-78, kdy bylo vyplněno předtiskuté potvrzení s dopředu předepsaným textem „státní občan československý“, ani rozhodnutí žalované ze dne 21. 4. 1997 o úpravě starobního důchodu žalobci, které potvrzuje pouze to, že žalobce byl odvečen do táborů bývalého SSSR. Námitku žalobce, že žalovaná nehodnotila všechny důkazy, které měla v době rozhodování k dispozici, Městský soud v Praze neshledal důvodnou, neboť jednak tato námitka byla uvedena pouze v obecné rovině, aniž by žalobce konkretizoval, které důkazy měly být zhodnoceny, jednak soud shledal, že se žalovaná se všemi předloženými i jí opatřenými důkazy náležitě zabývala a na nich postavila své závěry. Městský soud v Praze při přezkoumání rozhodnutí vycházel z přesvědčivé skutečnosti, která byla v daném řízení nepochybně a prokazatelně zjištěna, totiž, že žalobce nesplňuje podmínku československého státního občanství v době odvečení pro poskytnutí odškodnění a v tomto směru korigoval jinak správný závěr žalované. Další námitky žalobce v zákonné dvouměsíční lhůtě k podání žaloby neuplatnil, později uplatněné námitky označil Městský soud v Praze za irelevantní. Důkaz výsledkem navržených svědků nebyl proveden, neboť při ústním jednání bylo zjištěno, že žalobce na jejich výslechu netrval. Ze všech těchto důvodů soud dospěl k závěru, že žaloba

není důvodná, a proto žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen stěžovatel) včas kasační stížnost z důvodů uvedených ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Namítal, že Městský soud v Praze a před ním žalovaná nesprávně zhodnotily důkazy obsažené v soudním spisu. Celou kauzu je podle názoru stěžovatele třeba hodnotit v kontextu doby konce II. světové války, kdy státní správa ještě plně nefungovala a není možno počítat s nalezením všech přímých důkazů (listin), o kterých se zmiňuje řada dokumentů vyhledaných žalovanou a které potvrzují skutečnost, že stěžovatel byl československým občanem a jako takový byl navrácen dne 8. 12. 1953 do ČSR. Československé státní občanství stěžovatele potvrzuje doklad o převzetí 146 československých občanů, amnestovaných v SSSR, ze dne 17. 12. 1953. Kdyby stěžovatel nebyl československým občanem, ale občanem SSSR, nikdy by nebyl do ČSR vrácen jako repatriant. Za nesporný považuje stěžovatel fakt, že byl odvečen do tábora nucených prací SSSR a v tomto ohledu odkazuje nejen na svá vyjádření založená v soudním spise, ale i na důkazy opatřené žalovanou. Správnost tvrzení stěžovatele o jeho identitě dokládá sdělení advokátní poradny O., O. 27, ze dne 27. 3. 1980, a dále trestní spisy Okresního soudu v Opavě, sp. zn. 1 T 55/62 a 3 T 73/73, kde je uvedeno, že stěžovatel se původně jmenoval V. S. K. (strana 5 rozhodnutí žalované). Pokud se tedy změnou příjmení stěžovatele zabývaly v minulosti orgány Veřejné bezpečnosti, prokuratury i soudu a považovaly změnu příjmení stěžovatele za skutečně prokázanou, není důvod o ní pochybovat. Naopak lze mít důvodně za to, že stěžovatel je tím V. H. (původně S.) repatriovaným do ČSR v roce 1953 spolu s dalšími československými občany. K prokázání skutečnosti, že byl stěžovatel již v době odvečení do SSSR československým občanem by mohly sloužit dokumenty Hlavní vojenské prokuratury Ruské federace v Moskvě, neboť stěžovatel byl v roce 1947 (opraveno z původního 1946 na základě přípisu stěžovatele ze dne 17. 10. 2005) odsouzen do gulagu jako československý občan (údajně “zvěď“) a tato skutečnost byla ověřována tehdejšími úřady SSSR. Tyto dokumenty si vyžádala Policie České republiky – Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. V samotném rozhodnutí žalované (str. 6) je uvedeno, že v této souvislosti probíhá prověrka. Ačkoliv fakta získaná z těchto archivů, zvláště trestní rozsudek SSSR, mohou mít zásadní vliv na posouzení celého případu, žalovaná tyto důkazy neopatřila (ač k tomu má na rozdíl od stěžovatele možnost) a nepočkala na jejich získání. Podle názoru stěžovatele tak žalovaná porušila základní zásadu správního řízení, neboť nevycházela ze spolehlivě zjištěného stavu věci, vyjádřenou v ustanovení § 3 odst. 4 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů. Českou státní příslušnost stěžovatele potvrzuje i doklad Ministerstva zahraničních věcí ČR, č. j. 5499/46 (str. 6 rozhodnutí žalované), kde je uvedeno, že V. H. předložil potvrzení vydané dne 30. 5. 1946 pod č. 03005, že je státní příslušník československý. K prokázání stěžovatelem tvrzených skutečností lze dále použít dopisy V. H. Velvyslanectví ČSR v Moskvě ze dne 17. 7. 1946 a 17. 9. 1946. Stěžovatel dále jednoznačně odmítá, aby za rozhodující byly považovány skutečnosti tvrzené jeho bývalou manželkou paní J. H., roz. N., neboť ta nechala stěžovatele prohlásit za zemřelého a v době jeho uvěznění v gulagu se provdala za jiného, ačkoliv věděla, že stěžovatel žije v gulagu. Stěžovatel s ní neudrhuje přátelské vztahy. Stěžovatel má za to, že nelze po šedesáti letech požadovat opatření originálního rozhodnutí o udělení státního občanství. Dále má však za to, že na základě předložených důkazů a jejich uzavřeného řetězce, při použití zásad logiky, lze (a je na místě) rozhodnout v jeho prospěch. S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby byl napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázala na své vyjádření k žalobě a na odůvodnění napadeného rozsudku, se kterým se ztotožňuje. Žalovaná proto navrhlá zamítnutí kasační stížnosti.

Dne 8. 7. 2005 předložil stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu kopie dokumentů získaných od Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. Tyto dokumenty dne 15. 7. 2005 předložila Nejvyššímu správnímu soudu rovněž zástupkyně stěžovatele.

V doplnění kasační stížnosti ze dne 8. 8. 2005 stěžovatel uvedl, že z rozsudku Lidového soudu Turkivského ze dne 15. 12. 1947, č. spisu 257, je zřejmé, že byl stěžovatel odsouzen jako československý občan k uvěznění v táboře na 5 let se zbavením občanských práv. Stěžovatel po odsouzení Lidovým Turkivským soudem při eskortě uprchl. Znovu zatčen byl až v B. v dubnu 1948 a převezen zpět do SSSR (viz Doplnění podání – životopis ze dne 15. 3. 2004). Z rozhodnutí Lvovského oblastního soudu ze dne 17. 2. 1982, případ č. 44y-11/82, kterým byl trest stěžovateli zmírněn z pěti let na jeden rok a byl vyloučen z rozsudku soudu I. instance trest zbavení občanských práv, je zřejmé, že stěžovateli byl neoprávněně soudem I. instance uložen trest zbavení občanských práv, ačkoliv byl v době rozhodování soudem I. instance občanem ČSSR. Aby Lvovský oblastní soud došel k výše uvedenému závěru, musel mít k tomu patřičný doklad, který prokazoval občanství stěžovatele v době rozhodování soudem I. instance, jinak by rozsudek soudu z roku 1947 dodatečně nezměnil. Stěžovatel uzavřel, že zmíněná rozhodnutí potvrzují skutečnosti uváděné stěžovatelem a přisvědčují argumentům uvedeným v kasační stížnosti, když je zřejmé, že žalovaná neučinila veškeré kroky ke spolehlivému zjištění skutkového stavu.

V doplnění svého vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 2. 6. 2005 žalovaná uvedla, že jí Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu zaslal písemnosti získané z Prokuratury Lvovské oblasti Ukrajiny. Po stručném popisu obsahu předkládaných listin žalovaná poukázala na to, že uvedené listiny existující pochybnosti neodstraňují, spíše naopak. Všechny písemnosti se týkají V. S. H., nar. y v P., žadatel se však podle rodného listu i opakovaného vlastního prohlášení narodil dne x ve V.. Z protokolu pořázeného v roce 1955 vyplývá, že V. S. H. byl (v té době?) obyvatelem vesnice N., žadatel však tvrdí, že byl dne 8. 12. 1953 vrácen do Československa, přičemž celou dobu svého pobytu pobýval v republice Komi, poblíž vesnice P., V. a městečka V.. Písemnosti se týkají uvěznění V. S. H. na podkladě rozsudku z prosince 1947, jímž byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 5 let, přičemž ve vazbě byl od 11. 12. 1947; od tohoto data však žadatel nárok neuplatňuje; žádná z písemností přitom neobsahuje žádnou zmínku o tom, že by trest uložený na podkladě tohoto rozsudku nevykonal, resp. že by z jeho výkonu uprchl; žadatel však uvádí, že byl při pokusu o překročení hranic (v době blíže neurčené) zadržen, několik měsíců vyšetřován a odsouzen na 3 roky vězení; poté se mu při eskortě podařilo uprchnout; teprve podruhé – v březnu 1948 – se mu hranici skutečně podařilo překročit, v dubnu 1948 však byl zatčen v B., eskortován do L. a zde odsouzen na 10 let do gulagu; v jiném podání ovšem své první zatčení vůbec nezmiňuje a uvádí jen tolik, že po dobrovolném příchodu do SSSR v roce 1946 nějaký čas pobýval v internačním táboře Čechoslováků L., po legálním propuštění se ilegálně dostal do B., kde byl v roce 1948 zatčen a eskortován do L.. Druhého odsouzení na 10 let z roku 1948 se žádná z uvedených písemností netýká, jak by bylo možno očekávat alespoň v případě dvou později vyhotovených listin (z roku 1955 a 1982), ačkoli k oběma odsouzením mělo dojít ve stejné (Lvovské) oblasti a v rozpětí cca 1/2 roku; k osobě V. S. H. přitom ukrajinská strana nedisponuje již žádnými dalšími doklady, jak vyplývá ze sdělení Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. V kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že do gulagu byl odsouzen již v roce 1946; tento údaj, ve spojení s obsahem předchozích bodů (pokud se listiny tam zmiňované skutečně týkají jeho osoby) vzbuzuje

pochybnosti v tom smyslu, zda spíše není pravděpodobnější, že ve skutečnosti na území SSSR pobýval nepřetržitě od roku 1946, kdy tam přišel z vlastního rozhodnutí, přičemž zatčen a vězněn byl nepřetržitě od prosince 1947 (když o jeho druhém odsouzení na 10 let do gulagu, následujícím po zatčení v dubnu 1948 v B., žádný relevantní doklad neexistuje a údaje o něm vycházejí zřejmě pouze z jeho vlastních tvrzení); pak by ovšem do SSSR vůbec nebyl „odvlečen“ ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 172/2002 Sb., neboť v době svého zatčení již na jeho území byl. Ze zmíněných listin vyplývá, že údaje o místě svého narození, národnosti a státní příslušnosti V. S. H. nebyly ničím doloženy – uvedl je sám jmenovaný; naproti tomu samotný stěžovatel nikdy netvrdil, že se narodil v P., naopak opakovaně uvedl, že místem jeho narození je V., což doložil i rodným listem; podle této listiny se rovněž oba jeho rodiče narodili v SSSR; v rozporu s tím však žadatel tvrdí, že otec se narodil v B. (resp. na jižní Moravě) a matka v B. (resp. v okolí P.); odlišné jsou podle rodného listu a žadatelových tvrzení též roky narození rodičů a v případě matky také její křestní jméno i rodné příjmení. Za této situace vyvstává i otázka, jaké doklady (podle jeho tvrzení to byly „dokumenty o původu mého otce, které mi zaslal otec K.“) měl v roce 1946 předložit československým orgánům a na jejich podkladě „získat“ československé státní občanství; svědčily-li takové doklady o tom, že on sám i jeho rodiče se narodili v Československu, pak není zřejmé, proč vydává za svůj rodný list, podle něhož se všichni tři narodili v SSSR; předložil-li naopak československým úřadům v roce 1946 doklady shodného obsahu jako rodný list (tedy svědčící o tom, že on i oba rodiče se narodili v SSSR), pak není zřejmé, jak by na jejich podkladě mohl československé státní občanství získat; žádný relevantní listinný důkaz prokazující, že skutečně v roce 1946 „získal“ československé státní občanství, se nepodařilo obstarat, avšak i kdyby k tomu došlo, byla by jeho validita vzhledem k výše uvedenému značně pochybná.

Stěžovatel ve své replice k doplnění vyjádření žalované uvedl, že žalovaná v průběhu celého řízení zpochybňuje identitu stěžovatele, a to i přesto, že existuje řada dokladů o tom, že stěžovatel byl skutečně několik let uvězněn v sovětském gulagu. Žalovaná rozhodnutím ze dne 21. 4. 1997 upravila starobní důchod jako osobě odvedené do tábora SSSR o 20 Kč měsíčně za dobu od 15. 4. 1948 do 8. 12. 1953 (str. 4 bod g) napadeného rozhodnutí žalované ze dne 29. 7. 2003). Žalovaná tedy dříve o identitě stěžovatele a jeho uvěznění v gulagu nepochybovala. Stěžovatel je zahrnut do seznamů osob odvedených do SSSR a jeho pobyt v gulagu potvrzuje i jeho korespondence s L. P., stejně jako potvrzení syna L. P. ze dne 30. 11. 2004. Do čirých spekulací se pak žalovaná pouští v případě údajného kontinuálního pobytu stěžovatele v SSSR od roku 1946 a výkonu trestu, který mu byl v roce 1947 v SSSR uložen. V situaci, kdy zcela zřejmě neexistuje žádný soudní spis ohledně odsouzení stěžovatele a k dispozici jsou jen některá rozhodnutí, nelze argumentovat tím, že nejsou záznamy o jeho uprchnutí apod. Dále je třeba poukázat na to, že i přes některé nepřesnosti jsou tvrzení stěžovatele potvrzována důkazy, byť nepřímými, o jejichž existenci nemohl stěžovatel, pokud by lhal, vědět. Nepřesnosti ve výpovědi stěžovatele, na které poukazuje žalovaná, jsou způsobeny odstupem 60 let, kdy nelze přesně, bez jakýchkoliv pomůcek, pouze z paměti reprodukovat data a prožité události. V poválečných letech nebyla administrativa ani organizace státu tak dokonalá, a mohlo tudíž dojít k různým nepřesnostem v uvádění údajů, a poté k jejich následnému přepisování, viz nesprávné uvedení místa narození stěžovatele. Tuto nepřesnost však vyvrací celý kontext dokazování případu, kdy, jak už bylo shora uvedeno, stěžovatel je osobou, která byla uvězněna v gulagu. Nelze očekávat, že se s odstupem času naleznou veškeré doklady potřebné k naprosto nezpochybnitelnému prokázání udělení státního občanství stěžovateli. Jeho snahu o získání československého občanství potvrzuje mimo jiné i Prohlášení J. S. Š. ze dne 20. 2. 2004, ve kterém je uvedeno, že si stěžovatel vyžádal doklady k udělení československého občanství, a to mu bylo posléze uděleno. Dále je třeba uvést, že neexistuje doklad o udělení státního občanství stěžovateli až

po jeho návratu společně s občany Československa ze SSSR v roce 1953. Pokud by stěžovatel stále ještě nebyl československým občanem, jistě by došlo k řízení o udělení státního občanství nebo k jinému správnímu řízení. O tom však neexistuje žádný doklad. V padesátých letech již bylo Československo konsolidovaným státem, a tak je případné administrativní pochybení mnohem méně pravděpodobné. Rozhodnutí soudních orgánů SSSR, která do spisu postoupila žalovaná i stěžovatel, pak jednoznačně prokazují, že v roce 1947 byl žalobce československým občanem, neboť tyto orgány musely ověřovat totožnost stěžovatele.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Z textu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Městského soudu v Praze neshledal.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti významné pro posouzení tohoto případu:

Ohledně identity stěžovatele a jeho rodičů jsou rozhodná tato zjištění. Podle svého prohlášení v žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb. ze dne 31. 7. 2002 se stěžovatel jmenuje V. H. (dřívější/rodné příjmení H.), nar. dne 5. 5. 1923 ve Vladivostoku. Podle protokolu o převzetí 146 československých občanů, amnestovaných v SSR ze dne 17. 12. 1953 byl do ČSSR dne 8. 12. 1953 předán H. V. S., nar. xy v P.. Podle rodného listu stěžovatele ze dne 18. 11. 1956 se stěžovatel narodil dne xy ve V., SSSR, matce A. H., roz. V., (nar. xxx v S., SSSR, bytem V., SSSR), a otci MUDr. Š. H., lékaři, (nar. yx v B., SSSR, bytem V., SSSR). Podle vysvětlení k žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb. ze dne 14. 7. 2002 byl otec stěžovatele původně Čech, narozený na jižní Moravě, pravděpodobně v Brně, zemřel asi v pěti letech věku stěžovatele; o matce stěžovatel nic neví. Podle protokolu č. j. 5499/46 ze dne 17. 6. 1946, předaného žalované z archivu Ministerstva zahraničních věcí České republiky, se dne 15. 6. 1946 – pravděpodobně na Velvyslanectví ČSR v Moskvě – dostavil V. H., syn Š. H., nar. xx v B., a M. Š., nar. yyx v B.; sdělil, že se s otcem po vypuknutí války dobrovolně přihlásili do Rudé armády, otec byl chirurg a byl zabit v roce 1943 při bombardování nemocnice. Podle přípisu Ministerstva zahraničních věcí č. 193.413/V-3/46 ze dne 19. 10. 1946, obsahujícího vyjádření paní M. N., matky tehdejší manželky stěžovatele, udal stěžovatel jako své jméno V. H., přestože jeho pravé jméno je V. K., nar. ve vesnici T.

(nebo T. s.), A. kraj. Podle vyjádření Advokátní poradny v Opavě ze dne 27. 3. 1980 není v této poradně založen doklad o změně příjmení stěžovatele z K. na H., protokoly a rozhodnutí soudu vždy uvádějí „V. H., původně K.“.

K otázce československého občanství stěžovatele v době odvléčení do SSSR bylo ze správního spisu zjištěno, že neexistuje doklad o tom, že stěžovatel byl v době odvléčení do SSSR československým občanem. Podle vyjádření Moravského zemského archivu ze dne 3. 7. 2002, Archivu města Brna ze dne 29. 7. 2002 a Státního ústředního archivu v Praze ze dne 7. 1. 2003 nebyly nalezeny žádné dokumenty týkající se státního občanství stěžovatele, a to ani ve spisech Ministerstva vnitra. Stěžovatel je uveden v protokolu o převzetí 146 československých občanů, amnestovaných v SSR ze dne 17. 12. 1953, předložil potvrzení ze dne 11. 12. 1978 o státním občanství ČSSR. Podle přípisu Ministerstva zahraničních věcí č. 193.413/V-3/46 ze dne 19. 10. 1946, obsahujícího vyjádření paní M. N., matky tehdejší manželky stěžovatele, chtěl stěžovatel zůstat v Československé republice, svatba její dcery se stěžovatelem se konala dne 2. 3. 1946 a úřady při svatbě nežádaly od stěžovatele žádný průkaz totožnosti. Podle protokolu č. j. 5499/46 ze dne 17. 6. 1946, předaného žalované z archivu Ministerstva zahraničních věcí České republiky, stěžovatel dne 15. 6. 1946 – pravděpodobně na Velvyslanectví ČSR v Moskvě – předložil potvrzení /správku/ vydanou dne 30. 5. 1946 pod č. 03005, že je národnosti české, státní příslušník československý; na této správce byl podepsán velitel lágru č. 304 pro osvobozené zajatce a občany SSSR ppl. R. a major N.; stěžovatel současně předložil prozatímní cizinecký průkaz č. , který mu byl dne 13. 3. 1946 vydán Okresním národním výborem Praha – venkov – sever, a v němž je uvedena státní příslušnost nevyřešená, národnost česká.

K okolnostem svého odvléčení do SSSR stěžovatel ve vysvětlení k žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb. ze dne 14. 7. 2002 uvedl, že byl zatčen v dubnu 1948 v Bratislavě třemi ruskými mluvícími muži v civilu, kteří jej předali další skupině a ta jej eskortovala do L.. V tamní věznici byl vyslýchán, obviňován ze špionáže proti SSSR, hanobení sovětského režimu a přijetí československého občanství bez vědomí sovětských úřadů. Poté byl odsouzen na 10 let do pracovních táborů. Soud se odehrál v kanceláři, bez přítomnosti žalobce i obhájce, pouze byl přečten rozsudek. Za pár dní byl stěžovatel odtransportován do K. – republiky. Podle sdělení Policie České republiky, Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu ze dne 25. 7. 2003, č. j. ÚDV-60/VvK-95, byl stěžovatel dne 15. 12. 1947 národním soudem odsouzen k odnětí svobody na 3 roky za nelegální pokus o přechod hranice a dne 9. 3. 1947 byl odsouzen na 5 let pro vyhýbání se práci a záškodnictví; ze získaných materiálů podle Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu nevyplývá, že byl stěžovatel odvléčen.

Z takto zjištěného skutkového stavu vycházel jak správní orgán, tak i Městský soud v Praze. Nejvyšší správní soud nemá pochybnosti o tom, že stěžovatel byl dne 8. 12. 1953 předán do ČSSR jako jeden ze 146 československých občanů, amnestovaných v SSR. Za nespornou lze rovněž považovat skutečnost, že před tím byl vězněn v SSSR v pracovních táborech.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 172/2002 Sb. oprávněnou osobou je fyzická osoba, která splňuje následující podmínky: a) byla odvléčena do Svazu sovětských socialistických republik nebo do táborů, které měl Svaz sovětských socialistických republik zřízeny v jiných státech, b) v době odvléčení byla občanem Československa, c) je občanem České republiky, d) nebyla příjemcem nároků podle zákona Slovenské národní rady č. 319/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, e) nebyla pravomocně odsouzena pro zločiny směřující proti demokratickému Československu a nebyla osobou státně nespolehlivou

podle zákona č. 128/1946 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzházejících.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda byl stěžovatel v době odvezení občanem Československa. Předně je třeba uvést, že o této skutečnosti neexistuje žádný jednoznačný důkaz, když stěžovatel nepředložil odpovídající doklad a v archívech oslovených žalovanou nejsou žádné záznamy o tom, že stěžovatel žádal o státní občanství nebo je před odvezením do SSSR získal.

Stěžovatel uvádí, že československé občanství obdržel po svatbě s Jindrou Novákovou a před odjezdem do SSSR, nepamatuje si však, zda potvrzení o státním občanství a občanský průkaz dostal v Praze nebo v Brně. Stěžovatel se dále odvolává na potvrzení ze dne 30. 5. 1946, č. 03005, o jehož předložení existuje doklad ze dne 17. 6. 1946, č. j. 5499/46, vydaný Velvyslanectvím ČSR v Moskvě. Podle zjištění Nejvyššího správního soudu byl na tomto potvrzení podepsán velitel lágru č. 304 pro osvobozené zajatce a občany SSSR ppl. R. a major N..

Potvrzení o československém státním občanství vydané velitelem lágru pro osvobozené zajatce a občany SSSR nelze považovat za právně relevantní dokument, neboť velitel lágru (podle uvedených příjmení pravděpodobně lágru zřízeného sovětskou armádou) mimo veškerou pochybnost nemohl disponovat oprávněním vydávat potvrzení o československém státním občanství. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nebyl osvobozeným zajatcem, vyvstává dále rozpor mezi jeho zařazením do lágru pro občany SSSR, z čehož zřejmě vyplývala pravomoc velitele tohoto lágru vydávat potvrzení týkající se osoby stěžovatele, a skuteností, že nebyl občanem SSSR, byl-li československým občanem, jak tvrdí.

Stěžovatelem zmiňovaný protokol ze dne 17. 6. 1946, č. j. 5499/46, vyhotovený zřejmě na Velvyslanectví ČSR v Moskvě, obsahuje rovněž informaci o tom, že stěžovatel současně s uvedeným potvrzením ze dne 30. 5. 1946, č. , předložil prozatímní cizinecký průkaz č. , v němž je uvedena státní příslušnost nevyřešená, národnost česká.

Z těchto skutečností Nejvyšší správní soud dovodil, že nelze mít za prokázané, že stěžovatel před odjezdem do SSSR v roce 1946 získal československé státní občanství. Podle prozatímního cizineckého průkazu nebyla státní příslušnost stěžovatele vyřešena, československé úřady na stěžovatele pohlížely jako na cizince, tedy nikoliv československého občana. Potvrzení, které bylo stěžovateli vydáno v lágru pro osvobozené zajatce a občany SSSR, nemá žádnou právní relevanci a jiným potvrzením stěžovatel v dané době nedisponoval, neboť v opačném případě by je na Velvyslanectví ČSR v Moskvě předložil. To platí především o potvrzení o státním občanství a občanském průkazu, které byly stěžovateli údajně vydány před odjezdem do SSSR, a to v P. nebo v B.. Právě těmito doklady mohl stěžovatel na Velvyslanectví ČSR v Moskvě prokázat, že je československým občanem, což však neučinil.

Pokud stěžovatel používal k prokázání své totožnosti prozatímní cizinecký průkaz, obdobu občanského průkazu vydávanou cizincům, Nejvyšší správní soud je toho názoru, že stěžovateli před jeho odjezdem do SSSR občanský průkaz občana Československé republiky, ani oficiální potvrzení o československém občanství vydány nebyly.

Tvrzení stěžovatele o tom, že v roce 1946 získal československé občanství, zpochybňuje rovněž odlišný přístup sovětských úřadů k jeho tehdejší manželce, která byla

po určitých peripetiích navrácena ze SSSR zpět do Československé republiky, a k němu samému, když mu sovětské úřady neumožnily legálně opustit území SSSR, přestože oba byli v té době občany Československa, jak uvádí stěžovatel. Podle přípisu Velvyslanectví ČSR v Moskvě ze dne 17. 9. 1946, č. j. 7.045/46 Šu/S, adresovaného stěžovateli, mohlo velvyslanectví intervenovat u sovětských úřadů jen o propuštění těch osob, od nichž obdrželo potvrzení, že jsou československými příslušníky české nebo slovenské národnosti, nebo jiné osobní doklady potvrzující, že tato osoba nepozbyla československé občanství podle dekretu presidenta republiky. Podle údajů z archívu Ministerstva zahraničních věcí České republiky a podle tvrzení stěžovatele intervence Velvyslanectví ČSR v Moskvě, pokud k ní došlo, nebyla úspěšná, což rovněž zpochybňuje tvrzení stěžovatele o jeho československém občanství.

Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje se závěrem Městského soudu v Praze, že nebyla splněna podmínka československého občanství stěžovatele v době odvezení. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že se stěžovatelem bylo později neformálně jednáno jako s československým občanem, ani prohlášení J. S. Š. (dcery K.) ze dne 20. 2. 2004, ve kterém je uvedeno, že si stěžovatel vyžádal doklady k udělení československého občanství, a to mu bylo posléze uděleno. Údaj o pozdějším udělení československého občanství stěžovateli totiž jmenovaná mohla zjistit pouze z tvrzení stěžovatele, a proto zmíněné prohlášení nelze považovat za relevantní důkaz.

Za dostatečný důkaz o československém občanství stěžovatele nelze považovat ani tu skutečnost, že byl v roce 1953 navrácen do Československé republiky a je uveden v dokladu o převzetí 146 československých občanů, amnestovaných v SSSR, ze dne 17. 12. 1953. V tomto dokumentu je jako místo narození stěžovatele označena P., ačkoli se stěžovatel podle svého vyjádření a všech ostatních dokladů, které si žalovaná před vydáním rozhodnutí opatřila, narodil ve V., SSSR. Stěžovatel konstatoval, že chybný údaj o místě jeho narození mohl být do zmíněného dokumentu zahrnut omylem, případně i úmyslně, neboť osoba narozená v bývalém carském Rusku by zřejmě v tehdejší době nemohla být propuštěna z lágru.

Z rozsudku Lidového soudu Turkivského rajonu Ukrajinské Sovětské socialistické republiky ze dne 15. 12. 1947, spis č. 257, kterým byl stěžovatel odsouzen za pokus o ilegální překročení státní hranice k uvěznění v táboře na dobu pěti let se zbavením občanských práv, Nejvyšší správní soud zjistil, že tento lidový soud stěžovatele identifikoval místem narození P., Československo, a dále uvedl, že stěžovatel byl podle svých slov netrestaný, občan Československa. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že identifikace stěžovatele uvedená v dokladu o převzetí 146 československých občanů, amnestovaných v SSSR, ze dne 17. 12. 1953, byla převzata ze zmíněného rozsudku.

Vzhledem k tomu, že se stěžovatel v SSSR prokazoval prozatímním cizineckým průkazem a potvrzením ze dne 30. 5. 1946, č., že je národnosti české, státní příslušník československý, ve kterých bylo uvedeno místo narození Vladivostok, a jiné doklady na Velvyslanectví ČSR v Moskvě nepředložil, tedy zřejmě ani neměl, Nejvyšší správní soud je toho názoru, že místo narození P., Československo, stejně tak jako československé občanství stěžovatele uvedené v rozsudku lidového soudu a v dokladu o převzetí 146 československých občanů, amnestovaných v SSSR, ze dne 17. 12. 1953, vychází pouze z tvrzení stěžovatele, které nebylo ničím doloženo. P., coby místo narození stěžovatele, totiž není uvedena v žádném z dokumentů obsažených ve správním spisu s výjimkou zmíněného rozsudku lidového soudu a později vydaných dokumentů, které z něho vychází. Lze tedy uzavřít, že P. jako místo narození stěžovatele, stejně tak československé občanství

stěžovatele, byly do předmětných dokumentů inkorporovány na základě pouhého tvrzení stěžovatele, případně na základě právně irelevantního potvrzení vydaného k tomu neoprávněným velitelem lágru, a nelze je proto považovat za skutečnosti lidovým soudem ověřené, jak uvádí stěžovatel.

Z těchto důvodů nelze přisvědčit námitce stěžovatele, že v poválečných letech nebyla administrativa ani organizace státu tak dokonalá, a mohlo tudíž dojít k různým nepřesnostem v uvádění údajů, a poté k jejich následnému přepisování, viz nesprávné uvedení místa narození stěžovatele.

Stěžovatele rovněž namítal, že Lvovský oblastní soud, který rozhodnutím ze dne 17. 2. 1982, případ č. 44y-11/82, zmírnil stěžovateli trest za pokus o ilegální překročení státní hranice z pěti let na jeden rok a vyloučil z rozsudku Lidového soudu Turkivského rajonu Ukrajinské Sovětské socialistické republiky trest zbavení občanských práv, musel mít doklad, který prokazoval občanství stěžovatele v době rozhodování lidového soudu, tedy doklad o jeho československém občanství. Nejvyšší správní soud neshledal tuto námitku důvodnou, neboť uvedenými skutečnostmi nebylo prokázáno československé občanství stěžovatele. Lvovský oblastní soud pouze uvedl, že stěžovatel nebyl státním občanem SSSR, a závěr o československém občanství stěžovatele pravděpodobně převzal z rozsudku lidového soudu, který vycházel z nepodložených tvrzení stěžovatele.

K argumentaci stěžovatele, že jeho československé státní občanství potvrzuje doklad o převzetí 146 československých občanů, amnestovaných v SSSR, ze dne 17. 12. 1953, neboť jako občan SSSR by nikdy nebyl do ČSR vrácen jako repatriant, Nejvyšší správní soud odkazuje na výše uvedené závěry. Údaje v tomto dokladu o převzetí vychází z údajů v rozsudku lidového soudu, a tedy z tvrzení stěžovatele. Z tohoto dokladu proto nelze usuzovat na československé občanství stěžovatele.

Stěžovatel dále namítal, že neexistuje doklad o udělení státního občanství stěžovateli po jeho návratu v roce 1953, když v padesátých letech již bylo Československo konsolidovaným státem a případné administrativní pochybení bylo mnohem méně pravděpodobné. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že na stěžovatele bylo pohlíženo jako na československého občana, neboť byl jako takový vrácen ze SSSR v roce 1953. Neexistence rozhodnutí o udělení státního občanství byla tehdy zřejmě dávana do souvislosti s obdobím konce II. světové války, kdy některé úřady nemusely fungovat zcela správně. Ve snaze ututlat celý problém s odvěčením československých občanů do SSSR se státní orgány po roce 1953 nezabývaly státní příslušností amnestovaných osob a jejich československé občanství přijaly za fakt. Stěžovatel byl tedy po návratu do ČSR považován za občana Československa a takto zaveden do příslušných evidencí státních orgánů, ačkoli žádné rozhodnutí o udělení státního občanství stěžovateli vydáno nebylo.

Námitku nesprávného hodnocení důkazů Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnou. Není sporu o tom, že všechny získané důkazy bylo třeba hodnotit v kontextu doby konce II. světové války, ale především však ve vzájemných souvislostech, což žalovaná i Městský soud v Praze učinily. Zjistily přitom zásadní rozpory v údajích o rodičích stěžovatele, které stěžovatel v daném období uváděl. Tvrzení stěžovatele proto nelze bez dalšího považovat za pravdivá a posuzování důkazů v dobovém kontextu by za daných okolností samo o sobě nemohlo přinést pro stěžovatele příznivější výsledek. Žalovaná i Městský soud v Praze vycházely především z dobových dokumentů, oficiálních vyjádření jiných správních úřadů a konfrontovaly je s tvrzeními stěžovatele. Při hodnocení důkazů postupovaly v souladu

s příslušnými procesními předpisy, důkazy hodnotily jednotlivě a ve vzájemných souvislostech, přičemž žádný významný důkaz neopomenuly.

Stěžovatelem namítané dokumenty Hlavní vojenské prokuratury Ruské federace v Moskvě nemohly mít žádný vliv na rozhodnutí žalované, ani Městského soudu v Praze, neboť pro posouzení státního občanství stěžovatele v době odvezení byly dostačující dokumenty, které měla žalovaná k dispozici ke dni vydání rozhodnutí. Za klíčový lze považovat protokol ze dne 17. 6. 1946, č. j. 5499/46, vyhotovený zřejmě na Velvyslanectví ČSR v Moskvě, dále sdělení příslušných archivů, Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu a Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Nejvyšší správní soud nezjistil stěžovatelem namítané porušení ustanovení § 3 odst. 4 správního řádu, když žalovaná podle názoru soudu vycházela ze spolehlivě zjištěného stavu věci, a tuto námitku stěžovatel shledal nedůvodnou.

Stěžovatel dále poukazoval na svou korespondenci s Velvyslanectvím ČSR v Moskvě ze dne 17. 7. 1946 a ze dne 17. 9. 1946. Uvedené dopisy podle Nejvyššího správního soudu neprokazují státní občanství stěžovatele, naopak v dopisu ze dne 17. 7. 1946 uvedená poznámka o dohodě mezi ČSR a SSSR v otázce dobrovolného příjmu příslušnosti podle národnosti a odesílání těchto lidí, spíše nasvědčuje tomu, že stěžovatel tehdy československým občanem nebyl, pouze se jím chtěl stát. Druhým dopisem byl stěžovatel informován o tom, že Velvyslanectví ČSR v Moskvě může intervenovat pouze ve prospěch československých občanů.

K námitce stěžovatele směřující proti skutečnostem tvrzeným jeho bývalou manželkou paní J. H., roz. N., Nejvyšší správní soud konstatuje, že z obsahu rozhodnutí žalované ani z obsahu správního spisu nevyplývá, že by žalovaná bývalou manželku stěžovatele (jejíž křestní jméno je J., spíše než J.) kontaktovala a získávala od ní jakékoliv informace. Žalovaná vycházela z dokumentů získaných z příslušných archivů, v nichž jsou obsaženy rovněž dopisy bývalé manželky stěžovatele, a to z období jejich společného pobytu v SSSR, a dále z vyjádření Advokátní poradny v Opavě, které poukazuje na vysvětlení podané svědkyní J. H., rozenou N.. Skutečnost, že s ní stěžovatel nyní neudrhuje přátelské vztahy, není pro posouzení této věci relevantní a námitka stěžovatele není důvodná.

Pokud stěžovatel namítal, že po šedesáti letech nelze požadovat opatření originálního rozhodnutí o udělení státního občanství, Nejvyšší správní soud nepopírá, že předložení takového potvrzení může být obtížné, stejně tak jako po šedesáti letech reprodukovat skutečný vývoj událostí. V případě stěžovatele však výše uvedené skutečnosti svědčí o tom, že v době odvezení do SSSR nebyl československým občanem a jedinou možností, jak tento závěr vyvrátit, je předložení oficiálního rozhodnutí či potvrzení o státním občanství stěžovatele v rozhodném období.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou identity stěžovatele. Ztotožnil se se zjištěními žalované a Městského soudu v Praze ohledně rozporů v personáliích rodičů stěžovatele. Tyto rozpory jsou natolik zásadní, že by je stěžovatel mohl jen těžko vysvětlit, sám se však o to odpovídajícím způsobem ani nepokusil. Pokud totiž stěžovatel v jednom případě tvrdí, že o své matce nic neví, podruhé je jeho matkou A. H., roz. V. (nar. v S., SSSR, bytem V., SSSR) a potřetí M. Š. (nar. v B.), nelze žádný z těchto údajů považovat za věrohodný, neboť alespoň dvě z uvedených tvrzení stěžovatele jsou nepravdivá a uvádění nepravdivých tvrzení nelze přijatelným způsobem odůvodnit. Podobné rozpory byly shledány i v případě otce stěžovatele, když některé ze stěžovatelem uváděných verzí (otec byl chirurg a byl zabit v roce 1943 při bombardování nemocnice, resp. rodiče padli u S.) dokonce

zpochybňují tvrzení stěžovatele, že byl po smrti otce (asi od 5 let věku stěžovatele, tj. cca od roku 1928) vychováván v rodině K., odkud pochází jím užívané příjmení K..

Nejvyšší správní soud podotýká, že se stěžovatel po příjezdu do Československa v roce 1945 všude prezentoval jako V. H.. O svém druhém příjmení – K. – informoval pouze svou tehdejší manželku, která jej sdělila svým rodičům a ti jej uvedli v korespondenci s Ministerstvem zahraničních věcí, když se snažili o návrat dcery ze SSSR. Toto příjmení tudíž nefigurovalo v žádném oficiálním dokumentu. Stěžovatel byl do Československa navrácen v roce 1953 jako V. S. H. a byl dne 15. 12. 1953 zapsán do Rejstříku osvědčení státního občanství 1953 – 1954 ONV Český Brod jako V. H.. Z uvedených skutečností není zřejmé a stěžovatel ani nijak nezdůvodnil, proč byla provedena změna jeho příjmení, když v Československu byl vždy V. H., ani neuvedl, v jakém období používal své původní příjmení K..

Bez významu není ani ta skutečnost, že příjmení K. stěžovatel uvádí v několika různých podobách – K., K., K.. Lze však očekávat, že by měl příjmení znát, a to včetně správné psané podoby, resp. že se je naučí používat v jedné konkrétní písemné podobě. Rovněž tato skutečnost vzbuzuje pochybnosti o tvrzeních stěžovatele.

Stěžovatelem namítaná skutečnost, že se změnou jeho příjmení zabývaly v minulosti orgány Veřejné bezpečnosti, prokuratury i soudu a považovaly změnu příjmení stěžovatele za skutečně prokázanou, nemá žádný vliv na pochybnosti o identitě stěžovatele a rozhodně tyto pochybnosti neodstraňuje. Nejvyšší správní soud nepochybuje o tom, že stěžovatel pobýval v SSSR v pracovních táborech a byl následně navrácen do Československa, o skutečnostech, které tomu předcházely, však jednoznačný závěr přijmout nelze.

Nejvyšší správní soud dále posuzoval otázku, zda byl stěžovatel do SSSR odvečen. Stěžovatel ve svém podání ze dne 15. 3. 2004 (životopis) uvedl, že byl v SSSR odsouzen na tři roky za pokus o ilegální přechod hranic. Při eskortování se mu podařilo uprchnout a v březnu 1948 se dostal do B., odkud byl v dubnu 1948 odvečen zpět do SSSR a tam odsouzen na deset let do pracovních táborů. Tato tvrzení stěžovatele částečně korespondují se zjištěními žalované, stěžovatel však ničím neprokázal, že se do B. dostal a že byl odtud odvečen do SSSR. Existenci blíže nespecifikovaných nepřímých důkazů o popsáních událostech Nejvyšší správní soud neshledal. V kontextu výše popsáních nepravdivých tvrzení stěžovatele lze rovněž tyto skutečnosti označit za pochybné, když v dokumentech získaných Úřadem dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu z Prokuratury Lvovské oblasti Ukrajiny není žádná zmínka o tom, že stěžovatel při eskortě po vydání rozsudku ve věci pokusu ilegálního překročení hranic uprchl a později byl znovu odsouzen. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu ve svém sdělení ze dne 25. 7. 2003, č. j. ÚDV-60/VvK-95, uvedl, že ze získaných materiálů nevyplývá, že byl stěžovatel odvečen. Za zmínku stojí rovněž skutečnost, že stěžovatel ve svých počátečních podáních prvotní odsouzení za pokus o ilegální překročení hranice a následný útěk při eskortě zamlčel.

Námítka stěžovatele, že žalovaná dříve o jeho identitě a pobytu v gulagu nepochybovala, když rozhodnutím ze dne 21. 4. 1997 upravila stěžovateli starobní důchod jako osobě odvečené do tábora SSSR, nebyla Nejvyšším správním soudem shledána důvodnou. Z uvedeného rozhodnutí nelze dovodit, z jakého důvodu bylo tímto způsobem v případě stěžovatele postupováno, lze z něho zjistit pouze to, že příplatek k důchodu byl přiznán na základě odstranění tvrdosti zákona podle § 4 odst. 3 zák. č. 582/1991 Sb., nelze ovšem zjistit jakého zákona. Rozhodně nemohlo být postupováno podle zákona č. 172/2002 Sb., neboť ten v roce 1997 neplatil.

Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že stěžovatel podmínky pro poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb. nespĺňuje, neboť není osobou oprávněnou podle ustanovení § 2 odst. 1 tohoto zákona, když nebylo prokázáno, že byl v době odvezení občanem Československa. Za dané situace Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani námitce stěžovatele, že žalovaná neučinila veškeré kroky potřebné ke spolehlivému zjištění skutkového stavu, neboť žalovaná spolehlivě zjistila, že stěžovatel nespĺňoval jednu ze zákonných podmínek pro přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb. Vzhledem k tomu, že pro vznik nároku je vyžadováno kumulativní splnění všech podmínek ustanovení § 2 odst. 1 citovaného zákona, bylo nadbytečné zjišťovat, zda stěžovatel skutečně splňuje i další podmínky.

Nejvyšší správní soud v posuzované věci podotýká, že v obecné rovině lze souhlasit s názorem, že je obtížné zjišťovat skutečnosti, které se odehrály před 60. léty, a to v poválečném období. Nicméně tato okolnost nezbavuje soudy povinnosti hodnotit důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti a přihlížet k tomu, co vyšlo najevo včetně toho, co uváděli účastníci. Podle Slovníku českého práva (3. rozšířené a přepracované vydání) lze státní občanství z obecného hlediska definovat jako časově trvalý, místně neomezený právní vztah (spíše právní závazek) fyzické osoby a státu, který je proti vůli fyzické osoby zpravidla nezrušitelný, na jehož základě vznikají jeho subjektům vzájemná práva a povinnosti, spočívající zejména v právu fyzické osoby na ochranu ze strany státu na jeho území i mimo ně, v právu pobytu na jeho území a na úpravu účasti na jeho správě veřejných záležitostí. Povinností občana je především věrnost státu, závazek k jeho ochraně, výkon určitých funkcí, ke kterým je povolán a dodržování právních předpisů státu i mimo jeho území..

Z výše uvedeného plyne, že jde o závažný právní vztah, jehož konkrétní obsah je určován zákonodárstvím jednotlivého svrchovaného státu.

Stěžovatel tvrdil, že byl v roce 1946 nositelem tohoto právního vztahu, avšak důkaz o této skutečnosti nepředložil. Žalovanému správnímu orgánu, postupujícímu v souladu s ustanovením § 3 správního řádu, se tento důkaz rovněž nepodařilo zajistit, spíše lze říci, že skutečnosti zjištěné správním orgánem ve spojení s tvrzeními stěžovatele nasvědčují opaku, to je tomu, že stěžovatel v roce 1946 státní občanství nezískal. Nelze tedy souhlasit s tvrzením stěžovatele, že na základě předložených důkazů a jejich jakéhosi uzavřeného řetězce, při použití základů logiky, bylo možno rozhodnout v jeho prospěch. Takto by bylo možno postupovat pouze za situace, kdyby stěžovatelem tvrzený uzavřený řetězec důkazů nasvědčoval pouze jedinému závěru, to je tomu, že stěžovatel v roce 1946 československé občanství nabyt. V posuzované věci je tomu však právě naopak, neboť z řetězce důkazů předložených stěžovatelem a získaných správním orgánem lze s jistotou tvrdit pouze to, že stěžovatel je osobou, která byla dne 7. 12. 1953 předána sovětskými orgány do ČSSR pod jménem V. H.. Pro výraznou rozpornost tvrzení stěžovatele, která se tímto stávají nevěrohodnými, ve spojení s důkazy, z nichž žádný jednoznačně nepotvrzuje nabytí čs. občanství stěžovatelem v roce 1946, nelze ve prospěch stěžovatele rozhodnout, neboť na základě shromážděných důkazů se nabízejí i jiné verze vysvětlení situace stěžovatele.

Nejvyšší správní soud i při závažnosti posuzované věci nemůže rezignovat na zásadu uvedenou v ustanovení § 77 odst. 2 s. ř. s., tj. že soud hodnotí posuzované důkazy jednotlivě i v jejich souhrnu i s důkazy potvrzenými v řízení před správním orgánem a ve svém rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu takto zjištěného.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. uvedený v kasační stížnosti nebyl prokázán, a proto Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a ustanovení § 120 s. ř. s. Protože žalovaná žádné náklady neuplatňovala a Nejvyšší správní soud ani žádné jí vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť stěžovatel s podanou kasační stížností úspěch neměl.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. května 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu